

Írta: Nádor Györgyné

A 4. sz. Fővárosi Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság és Gyógypedagógiai Szolgáltató Központ munkájáról

Bizottságunk 1974. szeptemberében alakult, létrejöttét az sugallta, hogy a nevelőotthonban nevelkedő gyermekek beiskolázása nem mindig a tényleges képességek figyelembevételével történt. Gyakran előfordult, hogy a hátrányos családi környezetben élő gyermekek az értelmi fogyatékosokat nevelő általános iskolába kerültek -bár ténylegesen képességeik alapján az általános iskolában is helyt álltak volna. Ezt figyelembe véve szükségesnek tűnt olyan intézmény létrehozása, ahol lehetőség nyílik a beiskolázásra kerülő gyermekek alapos – orvosi, pszichológiai, gyógypedagógiai – szakvizsgálatára, s a képességeknek megfelelő beiskolázására.

Kezdetben a 111/1975. sz. OM rendelet határozta meg az áthelyező bizottságok feladatait, a mai szakértői bizottságok elődjét, így tevékenységünkhöz tartozott:

- az értelmi fogyatékos tankötelesek vizsgálata
- a fogyatékoság mértékének helyes megítélése
- javaslattétel az áthelyezéshez
- ellenőrző (felül)vizsgálatok

Feladatkörünkhöz a gyermekek vizsgálatán túl nemcsak a speciális tantervű általános iskolába történő helyezés tartozott. Több gyermek esetében ugyanis az ellenőrző vizsgálatok alkalmával feltűnő fejlődést tapasztaltunk, ilyen esetben a gyermek általános iskolába történő visszahelyezését javasoltuk. Természetesen az utóbbi gyermekek száma csekélynek bizonyult, de a kezdeti időszakban, valamennyi évben 2-3 gyermek folytatta tanulmányait az általános iskolában, a-kiket korábban az enyhé értelmi fogyatékosokat oktató általános iskolába irányítottak. Az esetek nagy részében olyan gyermekekről volt szó, akik igen elhanyagoló családi környezetből kerültek nevelőotthonba, s körülményeik megváltozásával határozottan javult iskolai teljesítményük. Valójában ezek a gyermekek valamennyien ép értelmi képességűek voltak, akik többnyire nem vagy rendszertelenül jártak óvodába, s családjuk sem biztosította számukra azt a lehetőséget, mellyel kellő információkhoz, ismeretekhez jutottak volna.

Lényegében e téren jelenleg sincs változás, a gyermekotthonba kerülő gyermekek között sok az igen hátrányos helyzetű, azonban a társintézményekkel fenntartott jó kapcsolat lehetővé teszi, hogy e gyermekeket időben megismerjük, fejlődésükben segítsük, s lehetőleg még beiskolázás előtt hiányosságait fejlesztő foglalkozásokkal enyhítsük.

Bizottságunk működésének már első éveiben úgy láttuk, hogy a gyermekek megfelelő beiskolázásánál az egyik legfontosabb tennivaló a gyermekeknél tapasztalható hiányosságok minél korábbi felismerése és a prevenció. Így már az 1975/76-os tanévtől rendszerré vált az óvodás gyermekek szűrővizsgálata, kezdetben, a nagycsoportban, majd azt az alacsonyabb életkorú korosztályra is kiterjesztettük. Az 1981/82-es tanévtől a csecsemőotthonokban is rendszerré tettük a fejlődési elmaradást mutató kisgyermekek szűrővizsgálatát. Emellett szintén az 1981/82-es tanévtől elkezdtük a rászoruló gyermekek rendszeres korai

gondozását, fejlesztését. E tevékenység ellátására az 1992/93-as tanévtől kezdve a Művelődési és Köznevelési Minisztérium külön e célra biztosított pénzbeli támogatást nyújt.

A korai gondozás, fejlesztés lehetőséget teremt arra, hogy a fejlődésükben elmaradást mutató gyermekeket tartósan figyelemmel kísérjük, fejlődésüket kövessük. E tapasztalatok alapján biztosabban dönthetünk majd az adott gyermek óvodai vagy iskolai elhelyezésekor végzett kontrollvizsgálat során, hiszen ismerjük a gyermek fejlődését.

Bizottságunk elsősorban a fővárosi csecsemőotthonokban, gyermekotthonokban nevelkedő kisgyermek vizsgálatával, beiskolázási javaslatával, korai fejlesztésével, gondozásával foglalkozott. Később feladatunk lett a főváros valamennyi középsúlyos, súlyos értelmi fogyatékos tanköteles korú gyermekének szakvizsgálata és javaslattétel elhelyezésükre.

Szakértői Bizottságunk jelenlegi feladatait a Köznevelésről szóló 1993. évi LXXIX. törvény határozta meg, mely szerint tevékenységünk a pedagógiai szakszolgálat része.

35.§ 1. „A gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás feladata a testi, az érzékszervi, az értelmi, a beszéd- vagy más fogyatékos megállapításának időpontjától kezdődően a gyermek korai fejlesztése és gondozása, a szülő bevonásával, a szülő részére tanácsadás nyújtása. Ha a gyermek harmadik életévét betöltötte, akkor vehet részt korai fejlesztésben és gondozásban, ha nem kapcsolódhat be az óvodai nevelésbe. „

2. „A tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs tevékenység keretében kell a., a fogyatékos szűrése, vizsgálata alapján javaslatot tenni a gyermek, tanuló különleges gondozás keretében történő ellátására, az ellátás módjára, formájára és helyére, az ellátáshoz kapcsolódó pedagógiai szakszolgálatra b., vizsgálni a különleges gondozás ellátásához szükséges feltételek meglétét. „

A Köznevelési Törvény rendelkezik a súlyos értelmi fogyatékosok ill. halmozottan fogyatékosok nevelésének és oktatásának biztosításáról is. E gyermekek korábban végleges felmentést kaptak a beiskolázás alól. Az ENSZ Gyermekjogi Egyezmény ratifikálásával Magyarország garanciát vállalt arra, hogy a súlyosan fogyatékos gyermekek képzését is lehetővé teszi. Így az 5-16 éves korú (a korhatár indokolt esetben 18 éves korig meghosszabbítható) gyermekek állapotukhoz igazodó gyógypedagógiai fejlesztés keretében egyéni vagy kiscsoportban nem iskolarendszerű oktatásban részesülnek. A törvény ezt „képzési kötelezettségnek” nevezi. A képzési kötelezett gyermek nem jár iskolába, nincs tanulói jogviszonyban, nem kap felmentést a tankötelezettség teljesítése alól, hanem vagy a családjában, vagy a fogyatékosok ápoló-gondozó otthonában, vagy a fogyatékosok nappali ápoló-gondozó intézményében személyre szóló fejlesztő foglalkoztatásban, gyógypedagógiai nevelési gondozásban, képzésben részesül. Ez a tevékenység is a pedagógiai szakszolgálat része.

A fenti feladatoknak megfelelően Szakértői Bizottságunk tennivalói tovább bővültek, s ez a Bizottság jelenlegi elnevezésében is tükröződik.

Szakterületek

Tennivalóink három fő tevékenységre terjednek ki:

1. A Szakértői Bizottsághoz irányított vagy a családból jelentkező gyermekek orvosi, pszichológiai, gyógypedagógiai szakvizsgálata, javaslattétel óvodai, iskolai elhelyezéshez, magasabb összegű családi pótlék folyósításához, gyes meghosszabbításához.

E vizsgálatok egy részét a Bizottság székhelyén végezzük, ugyanis a vizsgálatnál a szülő jelenléte kötelező. A vizsgálat fontos része a gyermek előélete (anamnézis), s a gyermek jelen állapota, melyről csakis a gyermeket nevelő szülő tud leginkább kellő tájékoztatást adni. Más szempontból is szükséges a jelenléte, hiszen a vizsgálati tapasztalatokról részletesen tájékoztatjuk, s javaslatunk alapján igyekszünk a szülő egyetértésével megkeresni azt az óvodát vagy iskolát, ahol a gyermek optimális fejlődése, fejlesztése biztosítható majd. A szülő aláírásával igazolja, hogy egyetért-e javaslatunkkal vagy sem.

Az átmeneti vagy tartós nevelésben részesülő gyermekek szakvizsgálata többnyire abban az intézményben történik, ahol a gyermek nevelkedik, így módunk van általában a gyermeket nevelő, tanító kollégákkal is megosztani a gyermek vizsgálatokor nyert tapasztalatokat, illetve közösen dönteni a gyermek további iskolai fejlesztéséről.

Évek óta arra törekszünk, hogy azok a testvérek, akik közül egyik értelmi fogyatékos, másik nem, lehetőség szerint egy intézményben nevelkedhessenek. A gyermekeiket nevelő családok is együtt nevelik ép ill. fogyatékos gyermeküket. Valójában több gondoskodást, körültekintést jelent a fogyatékos gyermek nevelése, mégis megfelelő pedagógiai felkészültséggel – úgy gondolom – a gyermekotthonban is megoldható e gyermekek együtt nevelése, képességeiknek megfelelő felkészítése. A tapasztalatok is ezt mutatják, hiszen évek óta megfelelően történik az ép ill. értelmi fogyatékos gyermekek integrált nevelése az alábbi gyermekotthonokban:

- Fővárosi Önkormányzat Benedek Elek Gyermekotthona (III. ker. Szél utca)
- Fővárosi Önkormányzat Gyöngyvirág utcai Gyermekotthona
- Fővárosi Önkormányzat Bolyai utcai Gyermekotthona
- Hegyhát úti Általános Iskola és Diákotthon
- Fővárosi Önkormányzat Pilisi Általános Iskola és Diákotthona
- Fővárosi Önkormányzat Bakonyoszlopi Általános Iskola és Diákotthona
- Aga utcai Gyermekotthon.

A gyermekek együttnevelése nem könnyű, hiszen a különböző képességű gyermekeknek más és más iskolai követelményeknek kell megfelelniük. Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek sokszor fáradékonyabbak, érzékenyebbek, több odafigyelést, irányítást, ellenőrzést igényelnek. Mégis úgy gondolom, hogy a szabadidős tevékenységben ugyanúgy foglalkoztathatók, mint ép társaik. Sport vagy egyéb tevékenységben hasonlóan részt tudnak venni – természetesen kellő segítséggel. Ezt bizonyítja sok jó példa is, így az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek általános iskoláinak minden évben megrendezett, kiemelkedően jó szavalóversenye, az évenként megrendezett sportrendezvények, ahol előfordult már nem egyszer, hogy értelmi fogyatékos gyermekeink vitték el az első helyezést az általános iskolákkal vívott versenyben is.

2. Másik fő tevékenységünk a gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás

A korábbi években a Bizottságunknál jelentkező vagy a csecsemő-, ill. gyermekotthonokban nevelkedő 0-6 éves korú gyermeknél láttuk el ezt a feladatot.

A Közoktatási Törvény 1996. LXII. módosításával a Bizottság valamennyi korai fejlesztést igénylő gyermek szakvizsgálatát elvégzi, ugyanakkor korai fejlesztést, gondozást azoknál a 3 éves korú gyermekeknél végez, akik nem járnak óvodába, illetve ha a gyermek a harmadik életévét betöltötte, s nem kapcsolódhat be az óvodai nevelésbe.

Azok a gyermekek, akik fejlődésükben 3 éves koruk után is elmaradást mutatnak, de integráltan az épek óvodájába, vagy a gyógypedagógiai óvodába járnak, a számukra szükséges gyógypedagógiai ellátásra igényt tarthatnak. Ezt a szolgáltatást azonban az óvodai

nevelés keretén belül kell biztosítani részére. A gyermekek óvodában történő korai gyógypedagógiai fejlesztéséhez a szakértői és rehabilitációs bizottságnak javaslatot kell adnia. A bizottságnak vizsgálnia kell azt is, hogy az adott intézmény, ahol a gyermek nevelkedik alkalmas-e gyermek fogadására, rendelkezik-e azokkal a feltételekkel, melyek ahhoz szükségesek, hogy fogadni tudják a fogyatékos gyermeket, és részére biztosítani tudják a szükséges ellátást, rehabilitációs célú foglalkoztatást.

Korai fejlesztést-gondozást a jelenlegi, 1997/98-as tanévben, az alábbi intézményekben folytatunk:

- a., A külön e célra kapott pénzbeli támogatásokból:
- Soroksári úti Egészségügyi Gyermekotthon: 3 fő
 - Főv. Önkormányzat Egyesített Csecsemőotthona: 4 fő
 - Gárdonyi Géza u-i Kihelyezett Osztálya: 8 fő
 - Főv. Önk. Kerepes úti Csecsemőotthona: 8 fő
 - Főv. Önk. Kmety utcai Csecsemőotthona: 8 fő
 - Főv. Önk. Rege úti Csecsemőotthona: 11 fő
- Összesen: 34 fő

A 34 gyermek közül 31 fő 0-3 éves korú, a fogyatékosok ápológondozó otthonában ellátott 3 fő 3-6 éves korú.

b., A bizottsági munka keretében az alábbi intézményekben történik fejlesztés:

- a Főv. Önkormányzat Bolyai utcai Gyermekotthonában: 9 fő
 - családban élő 0-3 éves korú: 6 fő
 - családban élő 3-6 éves korú: 6 fő
- Összesen: 21 fő MINDÖSSZESEN: 55 fő

Továbbiakban előjegyzésbe vettünk korai fejlesztésre 5 gyermeket, akik jelenleg a Lóczy L. utcai Csecsemőotthonban nevelkednek.

A korai fejlesztést gyógypedagógusok – közülük szociálpedagógus, szurdopedagógus, logopédus, korai fejlesztő gyógypedagógus -, ill. pszichológus végzi. Munkánk minél jobb ellátása érdekében a kollégák közül többen részt vettek a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola korai fejlesztésével kapcsolatos intenzív továbbképzésen, valamint a Szabadsághegyi Gyermekgyógyintézet Fejlődésneurológiai és Neurorehabilitációs Osztályán a korai mozgástréning megismerése céljából. Rendszeresen tartjuk a kapcsolatot a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskolán működő „Adj Esélyt” Alapítvány korai Fejlesztő Csoportjával, ill. más korai fejlesztő központokkal, ahonnan évek óta hasznos tanácsokat kapunk eszköztárunk bővítéséhez ill. a foglalkozások lefolytatásához.

A fejlesztésben részesülő gyermekek különböző képességűek, szinte valamennyiüknél más és más a kóros tényező. Leggyakrabban az alábbiak fordulnak elő:

- Down-szindróma
- középsúlyos értelmi fejlődési zavar ill. halmazott fogyatékoság
- enyhe értelmi fejlődési zavar (társuló rendellenességek, pl. anyagcserezavar, egyéb kromoszóma-rendellenesség stb.)
- tanulási akadályozottság, részképesség kiesés (súlyos figyelemzavar, finommotorika fejletlensége, nagyfokú beszédfejlődési elmaradás, mozgáskoordinációs zavar stb.)
- autizmus ill. autisztikus viselkedés is társul a fogyatékosághoz.

A korai fejlesztésre, gondozásra javasolt gyermekek fejlesztését többnyire heti rendszerességgel végzik a kollégák. Valamennyi gyermekkel heti egy alkalommal egyénileg foglalkoznak, indokolt esetben heti két alkalommal is.

Korai fejlesztés a családban

Szakértői Bizottságunknál viszonylag kis számban jelentkeznek közvetlenül a család kérésére a gyermekek. A családi környezetben élő 0-6 éves korú fogyatékos gyermekek szülei főleg a lakóhelyük szerint illetékes szakértői bizottságokat keresik fel. Szakértői Bizottságunkhoz azzal a kéressel fordulnak többnyire, hogy fogyatékossgot mutató gyermeküknek gyermekotthoni elhelyezést javasoljunk. Valamennyi esetben Down szindrómás gyermekek szülei jelentkeznek ilyen kéressel. Volt olyan eset is, amikor a csecsemőotthon jelezte, hogy Down szindrómás csecsemő érkezett az otthonba, s úgy tűnik, hogy a szülő nem tudja eldönteni, hogy hazavigye gyermekét, vagy lemondjon neveléséről.

Ezekben az esetekben foglalkozunk a családdal, a gyerekekkel. A szülőket részletesen tájékoztatjuk a Down szindróma tüneteiről, a gyermek jelenlegi állapotáról, a várható fejlődési lehetőségekről, a felnőttkori életvitelről stb. Végül a szülő dönt arról, hogy továbbiakban, a családban kívánja-e gyermekét tovább nevelni. Több esetben a szülő ez utóbbi mellett döntött.

Ilyenkor a lehetőségeinknek megfelelően segítjük a családot, hogy fogyatékos gyermekét hasonlóképpen tudja nevelni, mint egészséges gyermekeit. Más esetben segítjük a szülőket abban, hogy elfogadják gyermekük fogyatékossgát, s ennek megfelelően tudjanak harmonikus életet élni. A hozzánk került gyermekek nagy része néhány hónapos korban jött először vizsgálatra.

A gyakorlat többnyire az, hogy a 0-1 éves korú gyermekhez a családba járunk ki fejlesztésre, ahol a szülők egyike rendszeresen jelen van a foglalkozásokon. Minden alkalommal megbeszéljük a szülővel a gyermek fejlesztésével kapcsolatos teendőket, melyek főleg a gyermek nagymozgásainak, finommozgásainak ügyesítésére, a játékokkal való adekvát tevékenység elérésére, az étkezési szokások kialakítására, a kommunikáció fejlesztésére irányulnak.

A szülők nagy része szívesen veszi tanácsainkat, illetve azt is, hogy a családi környezetben történik a fejlesztés. A tapasztalatok szerint kezdetben nem is a fejlesztésre várnak segítséget, hanem támaszt keresnek a még nehezen feldolgozható eseményre, a gyermek fogyatékossgának elfogadására. Előnyösnek látjuk azt is, hogy a családban módunk van az apával is találkozni, vagy más családtagokkal, akik közvetlenül munkatársainktól kapják meg azokat az információkat, tanácsokat, melyeket gyakran a gyermek édesanyjától kevésbé fogadnak el. Ez nagyon fontos a család további életének alakulása szempontjából.

Egyéves kor felett többnyire javasoljuk e gyermekek bölcsődei elhelyezését, mely mellett – sokszor már a bölcsődében – folytatjuk a gyógypedagógiai fejlesztést, később hasonlóképpen megszervezzük elhelyezésüket az óvodában is. Természetesen előzetesen felkeressük azt a bölcsődét vagy óvodát, mely a gyermek lakóközében vállalja az adott fogyatékos kisgyermek felvételét. Beszámolunk a gyermek állapotáról, s ha a feltételek adottak az elhelyezéshez, a szülőket tájékoztatjuk. Beiskolázásig – ha szükséges – heti rendszerességgel folytatjuk a korai gondozást, fejlesztést.

Természetesen nem minden értelmi fejlődési zavart mutató gyermek helyezhető el az ép gyermekek bölcsődei ill. óvodai csoportjába. Súlyos esetekben speciális bölcsődei csoportba

ill. a fogyatékosok ápoló-gondozó otthonába, vagy rehabilitációs napközi otthonba irányítjuk őket.

A csecsemőotthonokban, gyermekotthonokban nevelkedő értelmi fejlődési zavart mutató gyermekek fejlesztése az adott intézményben történik. A gyermek képességeinek megfelelően meghatározott terv szerint végzik a kollégák a fejlesztést. Emellett lehetőség nyílik arra, hogy a gyermek gondozóival, óvónőkkel folyamatosan megbeszéljék a gyermekkel való teendőket. Ez igen fontos, hiszen nem elegendő a gyermekkel hetenként egy alkalommal végezni a fejlesztést, hiszen itt is a nagymozgások, a manipuláció, az önállóságra nevelés, a játéktevékenység fejlesztése az elérendő cél, melyet csakis a gyermeket nap, mint nap gondozó kollégák segítségével lehet eredményesen végezni. A több éves együttműködésünk igen jó eredményt mutat.

3. Harmadik fő tevékenységünk a fővárosban élő középsúlyos és súlyos értelmi fogyatékos gyermekek szakvizsgálata, ill. a családban élő képzési kötelezettek fejlesztő felkészítésének biztosítása.

Eddig a törvénykezés kizárólag azon tankötelesek képzéséről, fejlesztéséről gondoskodott, akik óvodába ill. iskolába jártak, ugyanakkor számos tanköteles korú gyermekünk fejlesztése (a fejlesztési kötelezettség hiányában) háttérbe szorult.

Itt mindazokról a gyermekekről van szó, akik sem az óvodai, sem az iskolai közösségben nem fejleszthetők részint

- súlyos értelmi fogyatékoságuk
- halmozott fogyatékoságuk
- súlyos viselkedészavaruk
- valamely szomatikus betegségük stb. miatt.

Számukra csekély lehetőség nyílik. Felmentést kaptak a beiskolázás alól s

- abban az esetben, ha szülők munkájuk mellett nem tudták megoldani, hogy napközben más, gondozza gyermeküket, az esetek legnagyobb százalékában bentlakásos ápoló-gondozó otthonokba történő elhelyezésüket indítványoztuk. Tekintettel arra, hogy gyakran igen kevés férőhely áll rendelkezésre, a szülők örülnek annak is, ha a gyermek legalább valahol – akár lakóhelyétől nagyon távoli intézményben – helyet kapott. Itt az ápoláson, gondozáson túl a gyermek fejlesztésben általában nem részesült.

- sok család vállalta, hogy gyermekét az otthoni környezetben neveli, gondozza tovább. Ha már képzése nem megoldható, legalább a családi közösség segítő támogatását élvezze a gyermek élete végéig.

- harmadik lehetőség: a szülők és az érintett gyermekekkel foglalkozó szakemberek aktív együttműködésének köszönhető az ú.n. „nappali intézmények”, rehabilitációs napközök létrejötte, ahol lehetőség nyílt arra, hogy a gyermekek a családjukkal együtt éljenek, ugyanakkor napközben elhelyezésük biztosított. Ezekben az intézményekben nemcsak ápolásukat, gondozásukat végezték, hanem rendszeres szakszerű fejlesztést is kaptak.

Az új Köznevelési Törvény értelmében e képzési kötelezett gyermekek fejlesztő felkészítését legalább heti 5 órában biztosítani kell, s e feladat ellátásáról a megyei (fővárosi) önkormányzat köteles gondoskodni:

- ha a gyermek a családban nevelkedik, fejlesztő felkészítéséről Szakértői Bizottságnak kell gondoskodni a fővárosban élő súlyos értelmi fogyatékosok esetében

- ha a gyermek valamely fővárosi szociális intézményben (fogyatékosok ápoló-gondozó otthonában, rehabilitációs napköziben stb.) nevelkedik, az adott intézménynek a feladata a fejlesztő felkészítés megszervezése, biztosítása.

Valamennyi esetben a gyermek szakvizsgálatát Bizottságunk végzi, s a fejlesztő felkészítéshez javaslatot ad.

A jelen tanévben Szakértői Bizottságunk 9 képzési kötelezett gyermek fejlesztését kezdte meg, a tanév folyamán számuk 12 főre gyarapodott. Egy gyermek kivételével – aki a Bizottság székhelyére jár be a foglalkozásokra – valamennyi családhoz kijárnak heti öt órában a kollégák. Valamennyien gyógypedagógusok. A foglalkozások heti két alkalommal történnek, mely alkalommal a szülő is jelen van. A foglalkozásokról készült előzetes tervet, programot a szülő is megkapja, hogy ennek segítségével a hét többi napján a tervnek megfelelően foglalkozzon gyermekével.

A fejlesztésben részesített gyermekek közül többen halmozottan fogyatékosok, mozgásban, beszédben, önkiszolgálásban súlyos elmaradást mutatnak. Emiatt a szülők szinte el sem tudnak menni otthonról. Tapasztalataink szerint az esetek legnagyobb részében örömmel veszik kollégáink megjelenését. Sokuk a fogyatékos gyermekükkel eltöltött hosszú évek során ugyan ösztönösen jól gondozzák, ápolják gyermeküket, ismerik a gyermek apró jelzéseit, melyekkel szükségleteit szeretné kifejezni, tudják, hogy milyen testhelyzetben érzi legjobban magát stb. Mégis: egy kívülálló jelenléte nagy segítségnek számít, akivel meg lehet osztani a gyermekkel kapcsolatos gondokat, aki egy-két megválaszolatlan kérdésre feleletet, tanácsot tud adni, vagy segít olyan speciális eszközök beszerzésében, amelyek enyhíthetik a gyermek esetleges fájaldalmát, lehetővé teszik, hogy könnyebben tudjon helyet változtatni, étkezni stb.

A szociális intézményekben nevelkedő képzési kötelezettek száma az 1997/98-as tanévben:

- IX. ker., Soroksári úti ápológondozó otthon: 22 fő
- XII. ker., Rege úti ápoló-gondozó otthon: 21 fő
- XX. ker., Vas Gereben utcai ápoló-gondozó otthon: 19 fő
- XIII. ker., Berettyó utcai ápoló-gondozó otthon: 11 fő
- II. ker., SAREPTA Evangélikus Szeretotthon: 17 fő
- XXII. ker., reménysugár Rehabilitációs Intézet: 39 fő
- XI. ker., Ménesi úti Rehabilitációs Napközi: 6 fő
- XV. ker., Fejlesztő Gondozó Otthon (Molnár V. u.): 8 fő
- IV. ker., Terézéno: 1 fő
- X. ker., Zágrábi úti Rehabilitációs Napközi: 10 fő

Összesen: 154 fő

A fenti otthonokban hasonlóképpen folyik a képzési kötelezett gyermekek fejlesztő felkészítése.

Itt e feladatot gyógypedagógusok vagy az itt dolgozó gondozók, ill. más szakemberek látják el. A foglalkozásokon végzett tevékenységről feljegyzéseket készítenek az erre rendszeresített egyéni fejlesztő naplóba. A tanév végén értékelik az elvégzett munkát, s részletezik, hogy az adott képzési kötelezett gyermek teljesítményeiben milyen változás látható. A tanév végi értékelés több példányban készül, melyből kap a szülő, az az intézmény, ahol a fejlesztés folyik, ill. a szakértői bizottság.

A fenti intézményekben látványosan változott az élet az elmúlt évek alatt. Örömteli ez a változás, hiszen a tapasztalatok szerint valóban még a legsúlyosabb fogyatékos gyermeknél is látható fejlődés.

[4. sz. Fővárosi Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság és Gyógypedagógiai Szolgáltató Központ, 1027 Budapest, Csalogány u. 43. Tel/fax: 201-5892]